

Jagten på den gode idé

Af Dorte S. Nielsen

Startskuddet har lydt. Du sidder med en opgave eller et problem, som skal løses. Jagten på den gode idé er gået ind.

Nogle dage falder det let. Idéerne vælter ind, og der er ingen grænser for, hvad du er i stand til at skabe. Du skyder med skarpt, og det handler bare om at sætte sig ned og lade indfaldene flyde ned på papiret.

På den slags dage kan du glemme alt om denne artikel. Men går det derimod lidt trægt, og der er langt mellem idéerne, så er der råd at hente her. Denne artikel vil introducere dig til forskellige praktiske værktøjer, kreative metoder og andre fangstredskaber du kan bruge i din jagt på den gode idé, med det ene mål at skabe nye, uventede og originale løsninger.

Optakten til jagten

Start med at pirre din hjerne. Sæt den i gang med lidt god hjernegymnastik eller opvarmning. Når du starter i den rette stemning, forøger du din kreativitet, og dermed dine chancer for at skabe nye og originale idéer.

Humor, f.eks. et klip med en komiker eller et par gode vittigheder og interessante facts, der rører ved den måde, som du opfatter verden på eller en god gåde. Det er alle gode igangsættere.

Når du starter med at grine, tænker du friere. Du tager alting mindre højtideligt og ser verden i et andet lys, hvor det umulige synes muligt. I denne stemning er det lettere at finde på idéer og komme med nye anderledes indfald.

Planlæg din jagt - indkreds dit bytte

Indled din jagt på den gode idé med at definere problemet. Jo klarere det er formuleret, jo lettere bliver dit arbejde. At definere problemet hjælper dig til at fokusere og giver dig en større indsigt i, hvilke løsninger du søger. Samtidig giver du din underbevidsthed en chance for at hjælpe dig på vej. Når du ved, hvad du søger, er det også lettere at finde det.

Stil krav til opgavestilleren. Mange har den dårlige vane at beskrive den løsning, de ønsker, snarere end problemet. Sørg altid for, når du modtager opgaven, at opgavestilleren giver dig et fyldigt indblik i og beskrivelse af problemet og ikke af løsningen. Hvis de selv kunne lave løsningen, ville de ikke gå til dig.

Hvis du, senere i processen går i stå eller har svært ved at finde på idéer, så kig eventuelt på problemformuleringen igen. Vanskelighederne kan skyldes, at du har formuleret problemet forkert. Det samme gælder, hvis de løsninger du finder på, er kedelige eller er set en million gange før. En problemformulering skal helst være inspirerende. Husk, at du igennem hele processen kan omformulere dit problem igen og igen.

Kortlæg dit jagtområde

Ingen jagt uden et godt kort. En god metode at starte med i jagten på den gode idé er at lave et mindmap. Det kan hjælpe dig til at få flere idéer, nå længere ud i kroge og få et bedre overblik over din opgave/dit problem. Målet er at skabe mere originale idéer.

Mindmapping er en notatteknik, der bryder med lineær tænkning, og hjælper dig til at tænke på samme måde, som din hjerne fungerer. I stedet for at liste i snorlige rækker, der opbygges oppe fra og ned, fra venstre mod højre, bruger du i et mindmap mønstre og associationer, der opbygges i trælignende formationer ud fra midten af papiret omkring en kerne. Kernen er det tema, emne eller problem, der arbejdes med. Ud fra kernen - i alle retninger - nedfældes information, tanker og idéer i form af ord, billeder, symboler m.v. Ved at arbejde som din hjerne bliver det lettere og hurtigere for dig at generere tanker og idéer, og tænke uden for vante rækker og rammer.

Du kan bruge et mindmap under brainstorming til at "tømme" din hjerne for at give plads til nye idéer. Det er altid godt at nedfælde alle sine indfald, når de opstår.

I et mindmap har du en kilde til nye idéer samt et overblik over dit problem. Du kan gå tilbage til dit mindmap igen og igen gennem hele arbejdsprocessen.

Lav et mindmap

1. Læg et stort stykke papir (f.eks. A3) foran dig.

2. Tegn en oval i midten, hvori du skriver temaet du arbejder med.

3. Nedfæld alt hvad du kan komme i tanke om. Start i midten ved hovedtemaet og lad dine tanker bogstaveligt talt forgrene sig ud derfra. Alt er tilladt: ord, tegninger, billeder og symboler.

4. Lad nye temaer og emner opstå. Lad nye tanker forgrene sig fra dem. Lad nye idéer skyde frem. Fortsæt på denne måde. Lad dine tanker løbe frit.

5. Det gode ved et mindmap er, at du kan arbejde i mange retninger på én gang. Hvis du ikke kan finde flere associationer til dit hovedtema, tager du bare fat i et nyt ord i dit mindmap og laver associationer over det. Efter det, endnu et nyt ord. På denne måde er der altid noget at tænke over. Det er effektivt, og du går ikke i stå.

6. Lad din fantasi råde, men prøv at have i baghovedet, hvad mindmap'et skal bruges til. Lav masser af visuelle idéer, nedfæld ting der er håndgribelige, f.eks. billedidéer, symboler og metaforer.

7. Husk at have det sjovt.

8. Lad dit mindmap hjælpe dig til at lave "kreative hop", det vil sige springe mellem grenene og finde en sammenhæng mellem to ting der før ikke havde noget med hinanden at gøre.

9. Bliv ved til du når helt ud til kanten af dit stykke papir. Spræng rammerne. Gå så langt ud, at tankerne ikke længere hænger direkte sammen med temaet i midten. Det er ofte her, du vil finde en tanke, der kan "sparke" en idé, der er mere original og uventet, end den idé du måske umiddelbart havde fået.

10. Nu har du et mindmap over dit udvalgte tema. Jo fyldigere det er, jo bedre et

grundlag eller udgangspunkt har du for de idéer, du nu skal i gang med at lave. Måske er der allerede et par brugbare idéer lige foran dig!

Det er herefter tid at intensivere jagten og at komme i gang med at skabe idéer. Det er tid til at tage fat på nogle håndgribelige metoder.

Jagten intensiveres

En god metode til at skabe idéer er kombination. Metoden går i al sin enkelhed ud på, at kombinere to kendte ting på en ny måde, og derved skabe noget nyt.

Kig på dit mindmap. Udvælg nogle ord eller tanker, og begynd at se på, hvordan de kan kombineres. Leg med nye sammenhænge, nye relationer. Lad nye tanker opstå.

Du kan eventuelt benytte dig af krydsmetoden. Den går ud på, at sætte to rækker af ord op i mod hinanden, for så derefter at kombinere dem. De bedste resultater opnås ved at lade hver række repræsentere et emne, hvorefter de to emner sættes op imod hinanden, således at modspil og kontrast opstår, hvilket altid gør tingene mere interessante.

Prøv først at kombinere ordene bevidst. Tag de ord, der først træder ud af mængden, og de ord det falder dig naturligt at kombinere. Forsæt med de ord du umiddelbart får lyst til at kombinere.

Prøv derefter at kombinere ordene ubevidst. Det gøres ved at du tilfældigt udvælger de ord der skal kombineres. F.eks. ved at lukke øjnene og blindt forbinde ord ved hjælp af streger, for derefter at kombinere dem. Dette er en god metode, når du gerne vil generere mange idéer hurtigt.

Angrib fra nye vinkler

En god taktik er ikke altid at gribe opgaverne an på sammen måde. Forsøg i stedet at gå til sagen fra nye vinkler. Afprøv for eksempel andre kreative metoder og teknikker end dem du plejer at bruge.

Prøv for eksempel at lave en metafor. En metafor er et kraftfuldt værktøj, der både kan bruges til at belyse et problem, og til

på en hurtig og elegant måde at kommunikere en idé. I ét billede kan du sige hvad andre ville have brugt mange ord på.

Nøglen til metaforernes verden er sammenligning. En metafor kan hjælpe os til at forstå det ukendte ved at sammenligne det med det kendte, og kan således forklare et problem eller kommunikere en tanke på en klar, enkel og forståelig måde.

Du kan lave en metafor ved at sammenligne dit problem (koncept, produkt eller service) med noget andet. Se på hvad de to har til fælles. Hvilke ligheder kan du finde? Hvor langt kan du gå med sammenligningen?

Hvad du sammenligner dit problem med, er op til dig. Jeg foreslår at du først, gennem "slid" og ved at fokusere på problemet, forsøger at finde ting der er relevante. Du kan derefter med lidt held få et par "off the wall" løsninger ved at sammenligne dit problem med noget tilfældigt.

Når patronerne slipper op

Når der begynder at blive længere mellem idéerne, er det tid at finde din indre *Spørge Jørgen* frem. Stil spørgsmål, massevis af spørgsmål. Gerne vanvittige, udfordrende eller irrationelle spørgsmål. Brug forskellige spørgeteknikker såsom "Hvad hvis ...?" og "Hvorfor ikke ...?". Prøv at udfordre reglerne og alt hvad der er givet. Og giv dig selv god tid til at gøre det.

Bliv ved. Bliv ved. Bliv ved! Selv om du måske allerede nu sidder med en række idéer foran dig, som du er tilfreds med, er det for tidligt at stoppe. Det er bare om at holde stand og række efter stjernerne. Den bedste måde at få en god idé på er, at få mange. Hvorfor ikke afprøve nogle flere metoder og nye anderledes indgangsvinkler.

Søg nye jagtmarker

At få originale idéer er som at jage vildt. Hvis du jager på de samme jagtmarker igen og igen, begynder bestanden at tynde ud. Der bliver længere mellem de store pragteksemplarer, og udbyttet bliver mindre og mindre. Følg derfor den kloge jæger; udvid dit jagtområde og søg nye ukendte territorier.

En god metode der provokerer dig til at gå nye veje og får dig til at lede efter idéer hvor du normalt ikke ville have ledt, er tilfældig inspiration. Tanken bag er enkel: når du bruger den samme inspiration og metode igen og igen, får du også de samme løsninger, igen og igen. Derfor er det vigtigt, at det du vælger der skal inspirerer dig, bevidst er udvalgt helt tilfældigt.

Lad tilfældet råde. Lad det uforudsigelige tvinge dig til at tænke anderledes og til at se på dit problem på en ny måde. Lad dig provokere til at få friske associationer og tænke noget nyt.

Brug tilfældig inspiration

1. Definer dit problem!

Det er vigtigt at du har gjort dig helt klart hvad dit problem er, så du ved hvad du kigger efter når du fokuserer på nye idéer og løsninger.

2. Udvælg en tilfældig ting!

Husk at nøglen til denne metode er helt bevidst at lade sig inspirere, stimulere eller provokere af det tilfældige for derved at undgå det sædvanlige. Jo mere overraskende og uventet den tilfældigt udvalgte ting er, jo bedre. Hvis tingen er for "tæt" på problemet, udebliver provokationen. Planlæg hvordan du tilfældigt vil udvælge overraskende og uventet inspiration, det kan være en sjov proces i sig selv. Du kan bruge ord, billeder, genstande, hvad som helst. Brug verden omkring dig når du søger nye kilder til inspiration eller provokation (og lad nu vær' at vælge dem du altid vælger). Mulighederne er uendelige. Tænd for dit fjernsyn, og vælg det femte ord helten siger. Bank på hos din nabo, og vælg det første møbel du ser.

3. Løs dit problem ved brug af den tilfældigt udvalgte ting!

Find sammenhænge mellem den tilfældigt udvalgte ting og dit problem. Hvad har de to til fælles? Hvordan kan de relateres? Hvordan kan den tilfældigt udvalgte ting løse dit problem? Giv dig tid. Fokuser dine tanker. Lad den tilfældigt udvalgte ting stimulere din fantasi. Lav associationer. Stil spørgsmål. Lad den tilfældigt udvalgte ting provokere dig til at se dit problem fra en ny vinkel. Vær seriøs. Vær useriøs. Vær logisk for derefter at være ulogisk.

Kreativ ammunition

Til sidst blot et lille råd: Lav scrapbøger! Scrapbøger er en uvurderlig del af din kreative ammunition. Du kan bruge dem som inspirationskilde, som et værktøj i den kreative proces eller som et opslagsværk.

Lav endvidere nogle bøger specielt tilegnet dine egne idéer, tanker og skitser. Skriv altid dine idéer ned. Det frigiver hjernekapacitet og giver plads til nye idéer og påfund. Senere hen vil du finde det ret underholdende og til tider utroligt frugtbart at få igennem gamle idébøger og andre notesbøger.

Inspiration og andre fangstmetoder

Dele af denne artikel er uddrag af " Idébogen. Kreative værktøjer og metoder til idé- og konceptudvikling." Udvalgt og bearbejdet af forfatteren. Idébogen indeholder endnu flere fangstmetoder, inspiration og andre igangsættere.

God fangst og fornøjelse!

Dorte S. Nielsen er dimittend fra Den Grafiske Højskole og The School of Communication Arts i London, hvor hun gennem det meste af 90'erne arbejdede som art director på flere af de største reklamebureauer. Hendes arbejde er igennem årene blevet anerkendt af Cannes International Advertising Festival, D&AD, British Television Awards, Creative Circle London, Kinsale Advertising Awards, London Midsommer Awards, Campaign Poster Awards m.fl.

Er i dag ansat på Den Grafiske Højskole, hvor hun underviser, forsker og arbejder som konsulent indenfor fagområdet kreativitet. Dorte Nielsen er forfatter af "Idébogen. Kreative værktøjer og metoder til idé- og konceptudvikling." Udgivet af forlaget Grafisk Litteratur www.grafisk-litteratur.dk